

HOTĂRÂREA CURȚII (Marea Cameră)

5 iunie 2007 *

În cauza C-170/04,

având ca obiect o cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare formulată în temeiul articolului 234 CE de Högsta domstolen (Suedia), prin decizia din 26 martie 2004, primită de Curte la 6 aprilie 2004, în procedura

Klas Rosengren,

Bengt Morelli,

Hans Särman,

Mats Åkerström,

Åke Kempe,

Anders Kempe,

Mats Kempe,

* Limba de procedură: suedeza.

Björn Rosengren,

Martin Lindberg,

Jon Pierre,

Tony Staf

împotriva

Riksåklagaren,

CURTEA (Marea Cameră),

compusă din domnul P. Jann, preşedintele Camerei întâi, îndeplinind funcţia de preşedinte, domnii C. W. A. Timmermans, A. Rosas, R. Schintgen, J. Klučka, preşedinţi de cameră, domnul J. N. Cunha Rodrigues, doamna R. Silva de Lapuerta, domnii M. Ilešić, J. Malenovský (raportor), U. Lõhmus, E. Levits, A. Ó Caoimh şi L. Bay Larsen, judecători,

avocat general: domnul A. Tizzano, ulterior domnul P. Mengozzi,
grefier: doamna C. Strömholm, ulterior domnul J. Swedenborg, administratori,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 30 noiembrie 2005,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru domnii K. Rosengren, B. Morelli, H. Särman, M. Åkerström, Å. Kempe, A. Kempe, M. Kempe, B. Rosengren, M. Lindberg, J. Pierre, T. Staf, de domnul C. von Quitzow, juris doktor, și de U. Stigare, advokat;
- pentru guvernul suedez, de domnul A. Kruse și de doamna K. Wistrand, în calitate de agenți;
- pentru guvernul finlandez, de doamna A. Guimaras-Purokoski, în calitate de agent;
- pentru guvernul norvegian, de domnul T. Nordby și de doamna I. Djupvik, în calitate de agenți;
- pentru Comisia Comunităților Europene, de doamna L. Ström van Lier și de domnul A. Caeiros, în calitate de agenți;
- pentru Autoritatea AELS de Supraveghere, de domnii N. Fenger și A. T. Andersen, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general Tizzano în ședința din 30 martie 2006,

având în vedere ordonanța de redeschidere a procedurii orale din 14 iunie 2006 și în urma ședinței din 19 septembrie 2006,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru domnii K. Rosengren, B. Morelli, H. Särman, M. Åkerström, Å. Kempe, A. Kempe, M. Kempe, B. Rosengren, M. Lindberg, J. Pierre, T. Staf, de domnul C. von Quitzow, juris doktor, și de U. Stigare, advokat;
- pentru guvernul suedez, de domnul A. Kruse și de doamna K. Wistrand, în calitate de agenți;
- pentru guvernul finlandez, de doamnele A. Guimaras-Purokoski și E. Bygglin, în calitate de agenți;
- pentru guvernul norvegian, de domnul T. Nordby, precum și de doamnele I. Djupvik și K. Fløistad, în calitate de agenți;
- pentru Comisia Comunităților Europene, de doamna L. Ström van Lier și de domnul A. Caeiros, în calitate de agenți;

- pentru Autoritatea AELS de Supraveghere, de domnii N. Fenger și A. T. Andersen, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general Mengozzi în ședința din 30 noiembrie 2006,

pronunță prezenta

Hotărâre

- ¹ Cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare privește interpretarea articolelor 28 CE, 30 CE și 31 CE.

- ² Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între domnii K. Rosengren, B. Morelli, H. Särman, M. Åkerström, Å. Kempe, A. Kempe, M. Kempe, B. Rosengren, M. Lindberg, J. Pierre și T. Staf, pe de o parte, și Riksåklagaren (procuror al regatului), pe de altă parte, privind sechestrul asupra lăzilor cu vin care ar fi fost importate fără a se respecta Legea privind băuturile alcoolice (alkohollagen) din 16 decembrie 1994 (SFS 1994, nr. 1738, denumită în continuare „Legea privind alcoolul”).

Cadrul juridic național

- 3 Legea privind alcoolul prevede în capitolul 1, intitulat „Dispoziții preliminare”, că aceasta se aplică fabricării, comercializării și importului de băuturi alcoolice, precum și comerțului cu aceste produse.

- 4 Potrivit articolului 8 din capitolul 1:

„[...] Prin vânzare se înțelege orice formă de a pune la dispoziție băutură contra cost.

Vânzarea către consumator este numită vânzare cu amănuntul sau, dacă vizează consumul pe loc, un serviciu de restaurant. Orice altă vânzare este desemnată prin expresia comerț angro.”

- 5 Capitolul 4 din Legea privind alcoolul, intitulat „Comerțul angro”, prevede la articolele 1 și 2:

„Articolul 1 – Comerțul angro cu băuturi spirtoase, cu vin sau cu bere tare nu poate fi practicat decât de persoane care au primit acordul antrepozitarului sau care au fost înregistrate drept destinatari ai mărfurilor de acest fel conform articolelor 9 sau 12 din Legea privind taxa pe alcool [din 15 decembrie 1994 (SFS 1994, nr. 1564)]. Rezultă că dreptul de a practica comerțul angro nu se aplică decât băuturii vizate de acordul antrepozitarului sau de înregistrarea ca destinatar conform prevederilor Legii privind taxa pe alcool.

În afară de prevederile primului paragraf, comerțul angro cu băuturi spirtoase, cu vin și cu bere tare poate fi practicat de o societate de vânzare cu amănuntul conform prevederilor din capitolul 5 articolul 1 al treilea paragraf.

Fără a aduce atingere prevederilor primului paragraf, titularii unei autorizații de punere în vânzare pot vinde în mod individual mărfurile incluse în autorizația menționată către orice persoană care are dreptul să practice comerțul angro cu respectivele mărfuri.

Articolul 2 – Băuturile spirtoase, vinul și berea tare nu pot fi importate în Suedia decât de către persoanele care au dreptul, în temeiul articolului 1 primul paragraf, să practice comerțul angro cu respectivele mărfuri, precum și de către societatea de vânzare cu amănuntul pentru a respecta obligația care îi revine în temeiul articolului 5 din capitolul 5.

Fără a aduce atingere prevederilor primului paragraf, băuturile spirtoase, vinul și berea tare pot fi importate:

[...]

2. de către orice călător în vârstă de peste 20 de ani sau de către orice persoană care are această vârstă și care lucrează pe un mijloc de transport, pentru consumul propriu sau al familiei sale ori cu titlu de cadou pentru o persoană apropiată, pentru consumul propriu sau al familiei sale;

[...]

4. de către orice particular sau de către un transportator profesionist care acționează în contul acestuia, în vârstă de peste 20 de ani, care vine în Suedia, dacă băuturile sunt destinate consumului propriu sau al familiei sale;

5. de către orice particular sau de către un transportator profesionist care acționează în contul acestuia, în vârstă de peste 20 de ani, care a primit băuturile pe cale succesorală, dacă acestea sunt destinate consumului propriu sau al familiei sale, și

6. cu titlu de cadou unic trimis prin intermediul unui transportator profesionist, de la un particular rezident într-o altă țară către un particular rezident în Suedia, în vârstă de peste 20 de ani, pentru consumul propriu sau al familiei sale.

[...]"

6 În capitolul 5, intitulat „Vânzarea cu amănuntul”, Legea privind alcoolul însărcinează o societate de stat, special constituită în acest scop, să asigure vânzarea cu amănuntul în Suedia de vin, bere tare și băuturi spirtoase. Societatea desemnată în acest scop este Systembolaget Aktiebolag (denumită în continuare „Systembolaget”), societate pe acțiuni deținută în întregime de statul suedez.

7 Activitatea, exploatarea și modalitățile de control ale acestei societăți sunt stabilite printr-o convenție încheiată cu statul.

8 Articolul 5 din capitolul 5 prevede:

„Băuturile spirtoase, vinul sau berea tare care nu sunt deținute în stoc vor fi achiziționate la cerere, în măsura în care societatea de vânzare cu amănuntul nu are nicio obiecție în acest sens.”

9 Articolul 10 din capitolul 10 din Legea privind alcoolul prevede că importurile ilicite de băuturi alcoolice sunt sancționate conform Legii privind contrabanda (lagen om straff för smuggling) din 30 noiembrie 2000 (SFS 2000, nr. 1225), care prevede că vinul importat în mod fraudulos trebuie să facă obiectul unei sechestrului, cu excepția situației când o asemenea măsură ar fi vădit disproporționată.

Acțiunea principală și întrebările preliminare

10 Reclamanții din acțiunea principală au comandat prin corespondență și fără intermediar, de la locul lor de rezidență din Suedia, lăzi cu sticle de vin produs în Spania.

11 Aceste lăzi, introduse în Suedia fără a fi declarate la vamă, au fost puse sub sechestrul pe motivul că făceau obiectul unui import care încalcă Legea privind alcoolul.

12 Prin hotărârea din 3 ianuarie 2002, Göteborgs tingsrätt (Tribunalul de Primă Instanță din Göteborg) a validat sechestrul asupra mărfurilor. Hovrätten för Västra Sverige (Curtea de Apel a Suediei Occidentale) a respins apelul introdus de reclamanții din acțiunea principală împotriva acestei hotărâri.

13 Reclamantii din acțiunea principală au introdus recurs în fața Högsta domstolen (Curtea Supremă). Aceasta a considerat că decizia sa depindea de compatibilitatea legislației suedeze cu Tratatul CE, fiind vorba de interdicția de principiu, pentru orice rezident, de a importa direct, fără a asigura personal transportul, băuturi alcoolice pe teritoriul suedez.

14 În aceste condiții, Högsta domstolen a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

- „1) Poate fi considerată interzicerea importurilor [directe la comanda particularilor] ca ținând de modul de funcționare a monopolului asupra vânzării cu amănuntul și, pentru acest motiv, trebuie apreciată ca fiind permisă de articolul 28 CE și trebuie examinată doar în raport cu articolul 31 CE?
- 2) În cazul unui răspuns afirmativ la prima întrebare, este compatibilă interdicția menționată [...] cu condițiile prevăzute la articolul 31 CE referitoare la monopolurile naționale cu caracter comercial?
- 3) În cazul unui răspuns negativ la prima întrebare, trebuie interpretat articolul 28 CE în sensul că se opune în principiu [respectivei interdicții], în pofida obligației ce revine Systembolaget de a achiziționa la cerere băuturi alcoolice pe care nu le deține în stoc?
- 4) În cazul unui răspuns afirmativ la a treia întrebare, poate fi considerată o asemenea interdicție [...] justificată și proporțională în raport cu protecția sănătății și vieții persoanelor?”

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la prima întrebare

- 15 Prin intermediul primei întrebări, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă, pentru a i se verifica compatibilitatea cu dreptul comunitar, o prevedere națională care interzice particularilor să importe băuturi alcoolice, precum cea care rezultă de la articolul 2 primul paragraf din capitolul 4 din Legea privind alcoolul, trebuie examinată în lumina articolului 31 CE, referitor la monopoliurile naționale cu caracter comercial, sau a articolului 28 CE, care interzice orice restricție cantitativă la import, precum și orice măsură cu efect echivalent.
- 16 Este bine stabilit faptul că măsura națională în discuție în acțiunea principală constituie una dintre prevederile Legii privind alcoolul, care a instituit, de asemenea, un monopol cu caracter comercial căruia i s-a conferit un drept de exclusivitate pentru vânzarea cu amănuntul în Suedia de băuturi alcoolice. Acest monopol a fost încredințat Systembolaget.
- 17 Având în vedere jurisprudența Curții, normele referitoare la existența și funcționarea respectivului monopol trebuie analizate în raport cu prevederile articolului 31 CE, aplicabile în mod specific exercitării de către un monopol național cu caracter comercial a drepturilor sale de exclusivitate (a se vedea hotărârea din 17 februarie 1976, Miritz, 91/75, Rec., p. 217, punctul 5, hotărârea din 20 februarie 1979, Rewe-Zentral, cunoscută sub numele „Cassis de Dijon”, 120/78, Rec., p. 649, punctul 7, hotărârea din 13 martie 1979, Hansen, 91/78, Rec., p. 935, punctele 9 și 10, hotărârea din 14 decembrie 1995, Banchemo, C-387/93, Rec., p. I-4663, punctul 29, și hotărârea din 23 octombrie 1997, Franzén, C-189/95, Rec., p. I-5909, punctul 35).
- 18 În schimb, influența asupra schimburilor intracomunitare a altor prevederi din legislația națională, care pot fi disociate de funcționarea monopolului, deși au o influență asupra acestuia, trebuie examinată în raport cu articolul 28 CE (a se vedea hotărârea Franzén, citată anterior, punctul 36).

- 19 Este necesar, prin urmare, să se verifice dacă măsura de interzicere în cauză în acțiunea principală constituie o prevedere referitoare la existența sau la funcționarea monopolului.
- 20 În primul rând, trebuie reamintit că funcția specifică atribuită monopolului prin Legea privind alcoolul constă în a-i rezerva acestuia exclusivitatea vânzării cu amănuntul în Suedia a băuturilor alcoolice către consumatori, cu excepția sectorului restaurantelor. Este bine stabilit că această exclusivitate nu cuprinde importurile băuturilor respective.
- 21 Cu toate că, reglementând importul de băuturi alcoolice pe teritoriul Regatului Suediei, măsura în discuție în acțiunea principală influențează libera circulație a mărfurilor în interiorul Comunității Europene, aceasta nu reglementează, în sine, exercitarea de către acest monopol a dreptului său de exclusivitate privind vânzarea cu amănuntul a băuturilor alcoolice pe teritoriul suedez.
- 22 Această măsură, care nu privește, așadar, exercitarea de către acest monopol a funcției sale specifice, nu poate fi considerată, prin urmare, ca fiind legată de însăși existența acestuia din urmă.
- 23 În continuare, din elementele aduse în atenția Curții rezultă că, în temeiul articolului 5 din capitolul 5 din Legea privind alcoolul, Systembolaget este, în principiu, obligată să importe la cererea și pe cheltuiala consumatorului orice băutură alcoolică. Prin urmare, interdicția pentru particulari de a importa băuturi alcoolice, care rezultă de la articolul 2 primul paragraf din capitolul 4 din Legea privind alcoolul, are ca efect să orienteze astfel spre monopol consumatorii care doresc să achiziționeze astfel de băuturi și este susceptibilă, în acest sens, să aibă o influență asupra funcționării monopolului respectiv.

- 24 Cu toate acestea, o asemenea măsură de interdicție nu reglementează cu adevărat funcționarea monopolului, din moment ce nu se referă la modalitățile de vânzare cu amănuntul a băuturilor alcoolice pe teritoriul suedez. În particular, aceasta nu vizează să reglementeze nici sistemul de selecție de către monopol a produselor, nici rețeaua sa de vânzare, nici organizarea comercializării sau a publicității produselor distribuite prin respectivul monopol.
- 25 În plus, această măsură rezultă din prevederile Legii privind alcoolul cuprinse în capitolul 4, consacrat comerțului angro. Curtea a stabilit deja că prevederile acestui capitol, care atribuie importurile de băuturi alcoolice titularilor de licențe de comerț angro, nu făceau parte dintre măsurile care reglementează funcționarea monopolului (a se vedea în acest sens hotărârea *Franzén*, citată anterior, punctele 34, 67 și 70).
- 26 În aceste condiții, o asemenea interdicție nu poate fi privită drept o normă referitoare la existența sau la funcționarea monopolului. Pentru a stabili compatibilitatea unei asemenea măsuri cu dreptul comunitar, în special cu prevederile din tratat referitoare la libera circulație a mărfurilor, articolul 31 CE nu are, prin urmare, relevanță.
- 27 În consecință, se va răspunde la prima întrebare că o prevedere națională care interzice particularilor să importe băuturi alcoolice, precum cea care rezultă de la articolul 2 primul paragraf din capitolul 4 din Legea privind alcoolul, trebuie examinată în lumina articolului 28 CE, iar nu a articolului 31 CE.

Cu privire la a doua întrebare

- 28 A doua întrebare este adresată numai în ipoteza în care Curtea ar considera că interdicția în discuție în acțiunea principală trebuie examinată în raport cu articolul 31 CE.

- 29 Având în vedere răspunsul la prima întrebare, nu este necesar să se răspundă la a doua întrebare.

Cu privire la a treia întrebare

- 30 Prin intermediul celei de a treia întrebări, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă o măsură care interzice particularilor să importe băuturi alcoolice, precum cea care rezultă din Legea privind alcoolul, constituie o restricție cantitativă la import în sensul articolului 28 CE, chiar dacă legea menționată instituie pentru titularul monopolului vânzării cu amănuntul obligația de a furniza și, prin urmare, dacă este cazul, de a importa la cerere băuturile respective.
- 31 În această privință, trebuie reamintit faptul că libera circulație a mărfurilor este un principiu fundamental al tratatului care își găsește expresia în interzicerea, enunțată la articolul 28 CE, a restricțiilor cantitative la importul între statele membre, precum și a oricăror măsuri cu efect echivalent (hotărârea din 10 ianuarie 2006, De Groot en Slot Allium și Bejo Zaden, C-147/04, Rec., p. I-245, punctul 70).
- 32 Interzicerea măsurilor cu efect echivalent restricțiilor cantitative, prevăzută la articolul 28 CE, vizează orice reglementare a statelor membre susceptibilă de a restricționa comerțul intracomunitar, direct sau indirect, în mod efectiv sau potențial (a se vedea în special hotărârea din 11 iulie 1974, Dassonville, 8/74, Rec., p. 837, punctul 5, hotărârea din 23 septembrie 2003, Comisia/Danemarca, C-192/01, Rec., p. I-9693, punctul 39, hotărârea din 2 decembrie 2004, Comisia/Țările de Jos, C-41/02, Rec., p. I-11375, punctul 39, și hotărârea De Groot en Slot Allium și Bejo Zaden, citată anterior, punctul 71).

33 În speță, trebuie constatat mai întâi că înseși dispozițiile articolului 5 din Legea privind alcoolul, în redactarea lor în vigoare la data la care s-au petrecut faptele din acțiunea principală, confereau Systembolaget posibilitatea de a se opune cererii unui consumator prin care acesta solicita să îi fie furnizate și, prin urmare, dacă era cazul, să fie importate băuturi care nu figurau în asortimentul propus de monopol. În aceste condiții, interdicția pentru particulari de a importa direct, fără a asigura personal transportul, astfel de băuturi în Suedia, care nu este compensată printr-o obligație care ar reveni în orice caz monopolului de a importa aceste băuturi din momentul în care persoana interesată ar solicita acest lucru, constituie o restricție cantitativă la import.

34 De fapt, independent de posibilitatea amintită la punctul precedent, nu s-a contestat că, atunci când consumatorii solicită serviciile Systembolaget pentru a-și procura prin import băuturi alcoolice, persoanele interesate se confruntă cu diferite inconveniente pe care nu le-ar întâlni dacă ar realiza ele însele acest import.

35 În particular, din informațiile furnizate în cursul procedurii scrise și în ședință reiese că respectivii consumatori trebuie să completeze un formular de comandă într-un magazin al monopolului, să revină pentru a semna această cerere în momentul în care oferta furnizorului a fost acceptată, apoi să ridice produsele după import. În plus, o asemenea comandă nu este acceptată decât dacă reprezintă o cantitate minimă de sticle importate. Consumatorul nu controlează nici condițiile de transport, nici modalitățile de ambalare a băuturilor comandate și nu poate alege tipul de sticle pe care dorește să le comande. De asemenea, se pare că, pentru orice import, prețul solicitat cumpărătorului cuprinde, în plus față de costul băuturilor facturat de furnizor, și rambursarea cheltuielilor administrative și de transport suportate de Systembolaget, precum și o marjă de 17 % pe care cumpărătorul nu ar trebui, în principiu, să o suporte dacă ar importa el însuși direct aceste produse.

36 În consecință, se va răspunde la a treia întrebare că o măsură care interzice particularilor să importe băuturi alcoolice, precum cea care rezultă de la articolul 2

primul paragraf din capitolul 4 din Legea privind alcoolul, constituie o restricție cantitativă la import în sensul articolului 28 CE, chiar dacă legea menționată instituie pentru titularul monopolului vânzării cu amănuntul obligația de a furniza și, prin urmare, dacă este cazul, de a importa la cerere băuturile respective.

Cu privire la a patra întrebare

- 37 Prin intermediul celei de a patra întrebări, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă o măsură care interzice particularilor să importe băuturi alcoolice, precum cea care rezultă de la articolul 2 primul paragraf din capitolul 4 din Legea privind alcoolul, poate fi considerată ca fiind justificată, în temeiul articolului 30 CE, de motive ce țin de protecția sănătății și a vieții persoanelor.
- 38 Este adevărat că măsurile care constituie restricții cantitative la import în sensul articolului 28 CE pot fi justificate, printre altele, după cum prevede articolul 30 CE, de motive ce țin de protecția sănătății și a vieții persoanelor (a se vedea în acest sens hotărârea Franzén, citată anterior, punctul 75).
- 39 Conform unei jurisprudențe constante, sănătatea și viața persoanelor ocupă primul loc între bunurile sau interesele protejate prin articolul 30 CE și statele membre sunt cele care decid, în limitele impuse prin tratat, nivelul de protecție a acestora pe care înțeleg să îl asigure (a se vedea hotărârea din 11 decembrie 2003, Deutscher Apothekerverband, C-322/01, Rec., p. I-14887, punctul 103 și jurisprudența citată).
- 40 Curtea a stabilit deja că o reglementare care are ca obiectiv orientarea consumului de alcool astfel încât să prevină efectele negative asupra sănătății persoanelor și a

societății ale substanțelor alcoolice și urmărește, astfel, să lupte împotriva abuzului de alcool răspunde unor preocupări privind sănătatea și ordinea publică recunoscute la articolul 30 CE (a se vedea hotărârea din 28 septembrie 2006, *Ahokainen și Leppik*, C-434/04, Rec., p. I-9171, punctul 28).

- 41 Cu toate acestea, este necesar, după cum impune și articolul 30 CE, ca măsura menționată să nu constituie nici un mijloc de discriminare arbitrară, nici o restricție disimulată a comerțului dintre statele membre.
- 42 În legătură cu acest aspect, trebuie subliniat că niciun element aflat la dispoziția Curții nu permite să se considere că motivele de sănătate publică invocate de autoritățile suedeze în condițiile menționate la punctele 44 și 48 din prezenta hotărâre ar fi fost deturnate de la finalitatea lor și utilizate într-un mod care să creeze discriminări față de mărfurile originare din alte state membre sau să protejeze indirect anumite produse naționale (hotărârea din 8 martie 2001, *Gourmet International Products*, C-405/98, Rec., p. I-1795, punctul 32 și jurisprudența citată).
- 43 În plus, o reglementare sau o practică națională care este de natură să aibă un efect restrictiv sau are un asemenea efect asupra importurilor nu este compatibilă cu tratatul decât în măsura în care este necesară pentru protecția eficientă a sănătății și a vieții persoanelor. O reglementare sau o practică națională nu beneficiază de derogarea prevăzută la articolul 30 CE când sănătatea sau viața persoanelor pot fi protejate într-un mod la fel de eficace prin măsuri mai puțin restrictive asupra schimburilor comunitare (a se vedea în acest sens hotărârea *Deutscher Apothekerverband*, citată anterior, punctul 104).
- 44 În această privință, guvernul suedez înțelege în primul rând să justifice măsura de interdicție în discuție în acțiunea principală prin necesitatea de a limita în mod general consumul de alcool.

- 45 Cu toate acestea, trebuie remarcat faptul că, deși interdicția pentru particulari de a importa direct băuturi alcoolice diminuează numărul de surse de oferte adresate consumatorului și poate contribui, într-o anumită măsură, la prevenirea efectelor prejudiciabile ale băuturilor menționate, având în vedere dificultatea aprovizionării, nu este mai puțin adevărat că, potrivit articolului 5 din capitolul 5 din Legea privind alcoolul, consumatorul poate întotdeauna să solicite Systembolaget să îi furnizeze aceste produse.
- 46 Este adevărat că, așa cum reiese de la punctul 33 din prezenta hotărâre, conform articolului 5 din capitolul 5 din Legea privind alcoolul, în redactarea sa în vigoare la data la care s-au petrecut faptele din acțiunea principală, obligația de a furniza la comandă băuturi alcoolice era însoțită de posibilitatea oferită Systembolaget de a se opune unei asemenea comenzi. Cu toate acestea, articolul menționat nu preciza pe ce motive s-ar putea fundamenta o asemenea opoziție. În orice caz, nu rezultă din informațiile de care dispune Curtea că Systembolaget ar fi refuzat în practică o asemenea livrare în considerarea unui anumit plafon cantitativ de alcool comandat sau cel puțin a unui asemenea plafon pentru băuturile cu cel mai ridicat conținut de alcool.
- 47 În aceste condiții, interdicția pentru particulari de a importa direct băuturi alcoolice apare ca un mijloc de a privilegia un canal de distribuție a acestor produse, orientând către Systembolaget cererea de băuturi din import. În schimb, având în vedere obiectivul invocat, și anume limitarea într-un mod general a consumului de alcool în preocuparea de a proteja sănătatea și viața persoanelor, interdicția menționată, din cauza caracterului mai degrabă marginal al efectelor sale în acest sens, trebuie să fie considerată inaptă să atingă obiectivul menționat.
- 48 În continuare, guvernul suedez susține că, orientând cererea către Systembolaget, măsura de interdicție în discuție în acțiunea principală ar răspunde obiectivului care vizează protejarea tinerilor împotriva efectelor negative ale consumului de alcool, din moment ce Systembolaget, care are obligația de a verifica vârsta solicitanților, nu poate livra băuturi alcoolice decât persoanelor în vârstă de peste 20 de ani. Articolul 2 al doilea paragraf din capitolul 4 din Legea privind alcoolul interzice, de altfel, și posibilitatea unor asemenea persoane, spre deosebire de cele care au depășit această vârstă, de a importa alcool în Suedia în calitate de călători.

49 Nu poate fi contestat faptul că, dacă interdicția în discuție în acțiunea principală se dovedește a fi un mijloc de a evita efectiv ca tinerii să devină cumpărători de băuturi alcoolice, și prin urmare de a reduce riscul ca aceștia să devină consumatori, aceasta trebuie considerată justificată față de obiectivul protecției sănătății publice vizat la articolul 30 CE.

50 Cu toate acestea, din moment ce o interdicție precum cea care rezultă din reglementarea națională în discuție în acțiunea principală constituie o derogare de la principiul liberei circulații a mărfurilor, autoritățile naționale sunt cele care trebuie să demonstreze că reglementarea menționată respectă principiul proporționalității, adică este necesară pentru realizarea obiectivului invocat, iar acesta din urmă nu ar putea fi atins prin interdicții sau limitări de o amploare mai redusă sau care să afecteze într-o mai mică măsură comerțul intracomunitar (a se vedea în acest sens hotărârea din 14 iulie 1994, Van der Veldt, C-17/93, Rec., p. I-3537, punctul 15, hotărârea Franzén, citată anterior, punctele 75 și 76, precum și hotărârea Ahokainen și Leppik, citată anterior, punctul 31).

51 Or, interdicția importului în discuție în acțiunea principală se aplică tuturor, indiferent de vârstă. Prin urmare, aceasta depășește în mod evident ceea ce este necesar pentru atingerea scopului urmărit, acela de a proteja tinerii împotriva efectelor negative ale consumului de alcool.

52 În ceea ce privește necesitatea controlului vârstei, trebuie subliniat că, rezervând vânzarea băuturilor alcoolice importate magazinelor Systembolaget, ca urmare a interdicției în discuție în acțiunea principală, legislația națională urmărește să supună distribuția băuturilor alcoolice unui sistem centralizat și coerent care trebuie să permită agenților monopolului, conform obiectivului urmărit, să se asigure, în consecință, că produsele nu vor fi remise decât persoanelor care depășesc vârsta de 20 de ani.

- 53 În acest context, din informațiile de care dispune Curtea rezultă că, deși Systembolaget recurge, în principiu, la asemenea modalități de distribuire a produselor și de control al vârstei cumpărătorilor, există alte sisteme de distribuire a băuturilor alcoolice care conferă, așadar, terților responsabilitatea controlului menționat. În particular, nu se contestă faptul că Systembolaget acceptă ca verificarea vârstei să poată fi efectuată în momentul livrării băuturilor alcoolice de către numeroși agenți, în afara localurilor monopolului, spre exemplu în magazine alimentare sau în benzinării. În plus, existența însăși a unui asemenea control nu este clar stabilită și verificabilă în cazul în care băuturile alcoolice sunt livrate de Systembolaget în special, cum s-a indicat de către guvernul suedez, „prin poștă sau prin orice alt mijloc de comunicare adecvat la gara sau la stația de autocare cea mai apropiată”.
- 54 În acest context, se pare că nu se asigură pe deplin o eficiență ireproșabilă, în orice circumstanță, a controlului vârstei persoanelor cărora le sunt furnizate băuturile menționate, iar obiectivul urmărit prin sistemul actual nu este atins decât într-un mod imperfect.
- 55 Rămâne să se răspundă la întrebarea dacă, pentru a se încerca realizarea acestui obiectiv de protecție a sănătății tinerilor la un nivel de eficiență cel puțin echivalent, ar putea fi imaginat alte dispozitive care să afecteze într-o măsură mai mică principiul liberei circulații a mărfurilor și care să fie susceptibile de a se substitui celui în discuție.
- 56 În această privință, Comisia Comunităților Europene susține, fără a fi contrazisă asupra acestui aspect, că verificarea vârstei ar putea fi realizată prin intermediul unei declarații prin care destinatarul băuturilor importate ar atesta, pe un formular care însoțește mărfurile în momentul importului, că are vârsta de cel puțin 20 de ani. Numai informațiile de care dispune Curtea nu permit să se considere că o asemenea procedură, însoțită de sancțiuni penale corespunzătoare pentru cazul în care nu este respectată, ar fi în mod necesar mai puțin eficientă decât cea care este folosită de Systembolaget.

57 Prin urmare, nu este stabilit că interdicția în discuție în acțiunea principală ar fi proporțională în vederea realizării obiectivului privind protecția tinerilor împotriva efectelor negative ale consumului de alcool.

58 În aceste condiții, se va răspunde la a patra întrebare în sensul că o măsură care interzice particularilor să importe băuturi alcoolice, precum cea care rezultă de la articolul 2 primul paragraf din capitolul 4 din Legea privind alcoolul,

— nefiind aptă să atingă obiectivul privind limitarea în general a consumului de alcool și

— nefiind proporțională în vederea realizării obiectivului privind protecția tinerilor împotriva efectelor negative ale consumului de alcool,

nu poate fi considerată ca fiind justificată, în temeiul articolului 30 CE, de motive ce țin de protecția sănătății și a vieții persoanelor.

Cu privire la cheltuielile de judecată

59 Întrucât, în privința părților din acțiunea principală, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Marea Cameră) declară:

- 1) O prevedere națională care interzice particularilor să importe băuturi alcoolice, precum cea care rezultă de la articolul 2 primul paragraf din capitolul 4 din Legea privind băuturile alcoolice (alkohollagen) din 16 decembrie 1994, trebuie examinată în lumina articolului 28 CE, iar nu a articolului 31 CE.
- 2) O măsură care interzice particularilor să importe băuturi alcoolice, precum cea care rezultă de la articolul 2 primul paragraf din capitolul 4 din Legea privind băuturile alcoolice, constituie o restricție cantitativă la import în sensul articolului 28 CE, chiar dacă legea menționată instituie pentru titularul monopolului vânzării cu amănuntul obligația de a furniza și, prin urmare, dacă este cazul, de a importa la cerere băuturile respective.
- 3) O măsură care interzice particularilor să importe băuturi alcoolice, precum cea care rezultă de la articolul 2 primul paragraf din capitolul 4 din Legea privind băuturile alcoolice,

— nefiind aptă să atingă obiectivul privind limitarea în general a consumului de alcool și

— nefiind proporțională în vederea realizării obiectivului privind protecția tinerilor împotriva efectelor negative ale consumului de alcool,

nu poate fi considerată ca fiind justificată, în temeiul articolului 30 CE, prin motive ce țin de protecția sănătății și a vieții persoanelor.

Semnături